

LEDER

Af Henrik H. Brandt,
direktør for Idrættens
Analyseinstitut

Feber eller forretning?

Kolding, Hillerød, Sønderborg, Århus, København, Høje-Taastrup... Det kræver ikke mange sekunders søgning at konstatere, at der er voldsomt gang i debatten om den helt store multiarena i Danmark.

Arenaen med plads til mindst 15.000 tilskuere. Arenaen, der kan gøre drømmen om det helt store oplevelsesøkonomiske eventyr med topsport, events, koncerter, shows og konferencer til realitet og placere dens lokalområde på førstepladsen i det store oplevelsesøkonomiske kapløb.

Men mens vi dag for dag kan følge byggekranernes fremskridt fra Malmö Arena-byggepladsen på den anden side af Øresund, famler vi fortsat lidt i blinde herhjemme med hensyn til, hvor, hvordan og hvorfor vi egentlig skal have den multiarena. Og hvem skal betale?

Den livlige byggeaktivitet omkring lidt mindre regionale arenaer og stadionanlæg overalt i landet i disse år viser os dog, at den store arena givetvis kommer. I de kommende år vil større og mere 'PR-sultne' danske kommuner i samspil med regeringens handlingsplan for at tiltrække flere store internationale idrætsbegivenheder sætte endnu mere tryk på arena-byggeriet herhjemme både på regionalt og nationalt niveau.

Økonomien hænger ikke nødvendigvis sammen i de store prestigebyggerier, men måske er der heller intet fordækt i at holde

fortsættes...

Indhold:

- Konference om store arenaer
- Verdenskonference om doping
- WADA's nye førstemand
- Idræthøjskoler på vej op igen
- Nye medarbejdere i Idan
- Kommentar: Fitness og steroider
- Anmeldelse: Mål, medicin og moral

Foto: Atletion/Allan Baden

Atletion i Århus er blot et af flere eksempler på nyt arenabyggeri. Fotoet er fra VM i gymnastik 2006.

Konference sætter fokus på idrættens største arenaer

Idan er medarrangør af stor konference den 27. november med fokus på alle aspekter af idrættens store prestigebyggerier.

Af direktør Henrik H. Brandt,
Idrættens Analyseinstitut

En række danske og internationale arena- og stadionekspertes bidrager med ny viden og konkrete erfaringer, når Idrættens Analyseinstitut den 27. november sammen med Lokale- og Anlægsfonden, Center for Idræt og Arkitektur og Idrætsfonden Danmark arrangerer konferencen 'Sportens nye arenaer – feber eller forretning?' på Kunstakademiets Arkitektskole på Holmen i København. Allerede dagen før arrangerer Idan desuden et seminar om byggeri og drift af arenaer med internationale specialister som gæstelærere.

Formålet med konferencen er at belyse såvel de økonomiske som de byplanmæssige og idrætslige aspekter af de store prestigebyggerier, som for tiden står på tegnebrættet mange steder i Danmark og nabolandene. Professionaliseringen af idrætten og underholdningsindustrien og behovet for samtlende oplevelser driver byggeplanerne frem, men erfaringerne fra ind- og udland viser, at der ofte er en regning, som skal betales, og en idrætslig

hverdag, som skal hænge sammen.

Konferencens titel 'Sportens nye arenaer – feber eller forretning?' er valgt, fordi den aktuelle fokus på store opvisningsanlæg i en række danske kommuner på den ene side bygger på en angst for, at nabobyen kommer først, og på oppustede forventninger til økonomien i sport og kultur, og på den anden side bygger på et reelt behov for moderne samlingspunkter og oplevelser inden for kultur og underholdning.

Konferencen henvender sig til en bred palet af politikere, administratorer fra kommunernes idrætsafdelinger, arenaoperatører, bygherrer, medier, arkitekter, byplanlæggere, forskere, eventorganisationer, professionelle sportsklubber, idrætsorganisationer og andre med interesse for det største byggeboom i dansk idrætsbyggeri siden 1970'erne.

Dansk byggeboom

Idan er for tiden i fuld gang med at opdatere sine oplysninger om de senere års byggeprojekter i kommuner med topklub-

fortsættes...

en god fest, hvis blot man går ind i det med åbne øjne?

Under alle omstændigheder trænger videns- og debatniveauet om sportens største arenaer til en opstrammer. Derfor er Idan sammen med en række partnere gået sammen om konferencen 'Sportens nye arenaer – feber eller forretning?' den 27. november. Allerede dagen før konferencen, den 26. november, arrangerer Idan sammen med European Venue Management Institute et seminar om drift og indretning af store arenaer. Vi har fået et par af de helt store europæiske kanoner inden for arenadrift som gæstelærere. Forhåbentlig kan de to initiativer højne debat- og vidensniveauet på arenaområdet ganske betydeligt. Læs mere på idan.dk.

I dette nyhedsbrev er der også videns- og debatstof om det altid aktuelle dopingområde. Såvel elitesporten som breddeidrætten kæmper med forskellige dopingrelaterede problemstillinger, som der er god grund til at sætte sig grundigt ind i inden WADA's internationale antidopingkonference i Madrid i november og den kommende revision af lovgivningen om motionsdoping herhjemme. God fornøjelse med læsningen.

ber i fodbold og håndbold. Resultatet af undersøgelsen vil sammen med resultaterne af Idans research om erfaringerne med dagligt brug og efterbrug af de store olympiske anlæg i Athen og Sydney blive præsenteret på konferencen.

Den vil samtidig belyse de kommende års nationale satsning på faciliteter og events af international standard herhjemme som følge af regeringens handlingsplan for at tiltrække internationale sportsevents, ligesom inviterede topledere fra Parken, Arena Nord og Ballerup Super Arena vil tale om nogle af de praktiske aspekter af arenadrift i stor stil.

I arenaverdenen skal mange interesser bøjes sammen til alles tilfredshed. Hvor kommunerne hidtil har været den suveræne drivkraft og økonomiske garanti for langt den største del af idrætsbyggeriet i Danmark, vil konferencen se på andre modeller som privat eller delvis privat finansiering.

Internationalt udblik

Blandt hovedtalerne på konferencen bliver britten Ian Nuttall, der er grundlægger af branchebladene Stadia og Auditoria (teater

og koncerthuse) og en af medstifterne af 'European Venue Management Institute', som uddanner personale, klubber og sportsforbund i de skærpede krav til operatører og bygherrer af store idrætsanlæg til topsport og kultur. Også verdens største sportsarkitekturfirma, HOK Sport, bliver repræsenteret.

Ekstra seminar for bygherrer

Allerede dagen før konferencen, den 26. november, arrangerer Idan sammen med European Venue Management Institute et heldagsseminar med specifik fokus på finansiering, drift og markedsføring af idrættens allerstørste arenaer. Ian Nuttall vil til dette seminar sammensætte et panel af internationale eksperter med specifik indsigt og erfaring i at optimere driften og de kommercielle aspekter af idrættens største arenaer.

Konferencen og seminaret koster henholdsvis 695 og 2.800 kr. at deltage i ved hurtig tilmelding. Læs i øvrigt om program, oplægs- holdere og tilmelding på www.idan.dk. Til seminaret er der kun få pladser.

NYT FRA IND- OG UDLAND

Fodboldoptøjer kræver ny politik

Massiv polititilstedeværelse er sjældent den bedste måde at forebygge fodboldoptøjer og hooliganisme, vurderer ny forskning, som blev præsenteret ved et seminar afholdt af Center for Idræt i Århus i september.

Den engelske forsker Clifford Stott fra University of Liverpool har sammenlignet erfaringerne fra EM-slutrunder i fodbold og når bl.a. frem til, at supportere, som føler, at politiet er med til at optrappe begivenhederne, hurtigt vil søge hen mod mere voldelige grupperinger.

Netop det sidste undgik det portugisiske politi under EM i 2004, hvor det lykkedes at bevare en karnevalspræget stemning med en fleksibel politiindsats.

Ifølge Jonas Havelund fra Center for Idræt anviser de udenlandske erfaringer nye veje i bekæmpelsen af fodboldoptøjer herhjemme som alternativ til forebyggende anholdelser og massiv polititilstedeværelse.

"Man taler om at føre en nul-tolerancepolitik, hvor man ikke giver supporterne et ben til jorden. Men viser man kun, hvor 'skabet skal stå', risikerer man at provokere ellers fredelige supportere," siger Jonas Havelund, der sammen med Kristian Rasmussen er ved at afslutte et litteraturstudium om forebyggelse af fodboldoptøjer for Justitsministeriet.

Et eksempel på hverdagsbrug af et stort opvisningsanlæg. Sydneys olympiske svømmeanlæg rummer i dag også et badeland.

Udstilling af arenaprojekter

Sideløbende med konferencen og seminaret sørger Center for Idræt og Arkitektur for at give konkret inspiration om udviklingen på arenaområdet.

Udstillingen 'Feber – sportens nye arenaer' i samme bygning som konferencen viser modeller, tegninger og planer over en række forskellige multiarenaprojekter under opførelse eller planlægning i Danmark og Sydsvrige. Udstillingen viser desuden de

nyeste eksempler på sportsarkitektur fra udlandet, blandt andet projekter fra verdens største sportsarkitekturfirma HOK Sport samt vinderprojekter fra IOC/IAKS Award 2007. Dertil kommer udvalgte studie- og afgangprojekter, som beskæftiger sig med idrætsbyggeri på en ny og innovativ måde.

Udstillingen løber i perioden 23. november til 13. december (kl. 12-18). Der er gratis adgang.

Ikke flere ludomaner trods nye spil

Selv om udbuddet af kasinoer og bookmakere på nettet er vokset i de senere år, er antallet af problemspillere med risiko for at udvikle egentlig ludomani ikke vokset i Storbritannien.

En ny undersøgelse når frem til, at 0,6 procent af den voksne befolkning kan tegnes som problemspillere, og at andelen ikke har rykket sig siden et tilsvarende studie blev gennemført i 1999.

Undersøgelsen viser dog også, at der er relativt flere problemspillere blandt kunderne til en række online-spil sammenlignet med traditionel lotto. Fx er andelen af problemspillere på online-sportsvæddemål hos bookmakere på seks procent.

Under ét ligger Storbritannien i midten af feltet blandt en række lande, som har undersøgt antallet af problemspillere.

Sportsevents gav overskud

Til sammen gav 22 internationale arrangementer i 2006, herunder VM i gymnastik og VM i orienteringsløb, en ekstra udenlandsk turismeomsætning på 74,1 millioner kroner og en bruttoværditilvækst på 56,6 millioner kroner, viser beregninger, som VisitDenmarks analyseafdeling har foretaget for Idrætsfonden Danmark.

Målt på beskæftigelsen havde den ekstra økonomiske aktivitet, som fulgte med de udenlandske turister, en effekt svarende til 158 årsværk, som især blev skabt inden for hotel- og restaurationsvirksomhed.

Det offentlige fik 28 millioner kr. ind i ekstra indtægter fra skatter, afgifter og moms.

Chicago favorit til OL i 2016

Den internationale olympiske komité (IOC) har formelt bekræftet feltet på syv byer, som under IOC's session i København i 2009 skal kæmpe om værtskabet for de olympiske sommerlege i 2016.

De byer, der nu går videre til første fase i udskilningsløbet, som består af et detaljeret spørgeskema samt besøg af en evalueringsdelegation fra IOC, er: Baku (Aserbajdsjan), Madrid (Spanien), Doha (Qatar), Prag (Tjekkiet), Rio (Brasilien), Tokyo (Japan) og Chicago (USA).

Chicago nævnes som svag favorit, fordi Tokyo og Baku svækkes af, at OL finder sted i Kina i 2008, mens Prag og Madrid lider under de europæiske lege i London i 2012. Doha har investeret milliarder i sportslig infrastruktur, men Qatar er formentlig for lille et land til legene. Rio lider under Brasiliens næsten sikre status som vært for VM i fodbold i 2014.

Chicago har derimod allerede været igennem et hårdt indenlandsk udskilningsløb for at blive den amerikanske kandidatby til 2016.

Foto: Polfoto/Jesper Stormly Hansen

Repræsentanter fra verdens lande skriver under på den såkaldte København-erklæring ved afslutningen af dopingkonferencen i 2003. Madrid vil sandsynligvis byde på mindre spektakulære optrin.

Fra København til Madrid

WADA lægger både op til stramninger og mere fleksible straffe, når det internationale antidopingagentur afholder sin verdenskonference om doping i Madrid. Den vil give et fingerpeg om antidopingarbejdets levedygtighed.

Af Ulrik Wagner, Ph.d-stipendiat, Institut for Idræt, Københavns Universitet

De store idrætsorganisationer, den internationale presse og repræsentanter for verdens regeringer anført af Spaniens ministerpræsident, José Luis Zapatero, vil alle være til stede, når den tredje verdenskonference om doping i sport åbner i Madrid den 15. november.

Alligevel virker denne verdenskonference på forhånd mindre spektakulær end de to foregående.

Hvor den første konference i 1999 etablerede WADA og den anden i 2003 lagde grunden til globale, harmoniserede antidopingregler og senere en UNESCO-konvention mod doping, indvarsler konferencen i Madrid en ny periode, hvor man bevæger sig væk fra de revolutionerende

nybrud og i stedet fokuserer på justeringer og rutinegørelse af dopingbekæmpelsen. WADA skal bevise sin langtidsholdbarhed frem for at skrive historie.

På programmet er en omfattende revision af det internationale antidopingkodeks, der bl.a. omfatter stramninger af reglerne over for grove forseelser og overtrædelser af where-about-systemet, mens strafudmålingen gøres mere fleksibel i en række mindre alvorlige sager.

Til sammenligning var kodekset fra 2003 langt mere banebrydende:

- For det første fordi repræsentanter fra både idrætten og det politiske system gik sammen om at lave et regelsæt.
- For det andet fordi man på en række områder formelt enedes om at indføre en fælles strafamme for dopingforseelser, og man intensiverede testningen uden for konkurrence, herunder indførte det senere så omtalte where-about system, hvor atleterne forpligtes til at melde, hvor de opholder sig, så dopingkontrol til enhver tid kan foretages.
- For det tredje fordi regeringsrepræsentanter også forpligtedes til at implemente...

fortsættes...

Følg konferencen på nettet

Det bliver muligt at følge debatterne i plenum på konferencens hjemmeside, www.wadamadrid2007.com, hvor det også er muligt at se programmet, hente dokumenter og se talerlisterne

Københavnerne er meget aktive

Fire ud af fem voksne københavnere over 16 år dyrker motion, idræt eller sport regelmæssigt. Kun hver femte dyrker overhovedet ikke sport. Det viser en ny undersøgelse af københavnernes idræts- og kulturvaner, som Københavns Kommune netop har offentliggjort.

Sammenlignes med befolkningen som helhed er der ikke blot en større andel af københavnere – set i forhold til hele Danmark befolkning - der dyrker idræt, københavnere gør det også med hyppigere frekvens. Næsten hver femte dyrker eksempelvis sport tre gange ugentligt.

Ifølge undersøgelsen er det samtidig kendetegnende, at kun godt fire ud af ti dyrker deres idrætsaktivitet i en forening. Undersøgelsen synes desuden at bekræfte tidligere undersøgelser på området, der viser, at den fysiske aktivitet normalt er lav i lavere stillede socialgrupper.

Sverige bygger storarenaer

Mens en stor multiarena med plads til 10.000-15.000 tilskuere fortsat kun er på tegnebrættet rundt omkring i Danmark, er byggeriet af en topmoderne kæmpearena i fuld gang i Malmö-bydelen Hyllie – under en halv times kørsel fra Københavns centrum. Malmö Arena åbner i 2008 og skal blandt andet være vært for VM i ishockey i 2013.

På fodboldfronten er Parken fortsat Nordens mest moderne arena, men i 2011-2012 åbner Swedbank Arena i Stockholm som et af Europas mest moderne stadion- og kultur anlæg med plads til 50.000 tilskuere til fodbold og 60.000 tilskuere under tag til store koncerter. Det nye nationalstadion opføres som del af et større byudviklingsprojekt i bydelen Solna med 2.000 nye boliger, 350.000 kvm kontorer, butikker og små virksomheder som mål over en 15-årig periode.

Pengeinstituttet Swedbank betaler i alt 153 mio. svenske kr. for navnesponsoratet over en periode på 16 år.

re dopingbekæmpelsen i lovgivningen via udformningen af en UNESCO-konvention vedtaget i 2005.

På den baggrund var kodekset fra 2003 et meget ambitiøst projekt, der stillede store krav til de enkelte eliteatleter samt til idrætsorganisationerne og staterne. Ikke underligt har der også været en række problemer undervejs.

Kodekset har betydet, at magtbeføjelser er flyttet fra de internationale sportsforbund til WADA. Det har været problematisk for den internationale cykelunion, men især det internationale fodboldforbund FIFA har modsat sig ønsket om at harmonisere strafudmålingen ved dopingovertrædelser, således at der første gang automatisk idømmes en toårig straf. FIFA har derimod fastholdt ønsket om at behandle dopingforseelser individuelt.

Samtidig har kodekset åbnet for muligheden for at appellere straffe og klage over procedurefejl, hvilket især cyklingen har måttet erkende gennem langstrakte sagsforløb.

Svært at indarbejde i alle lande

Systemet med where-about har heller ikke vist sig som optimalt. Det forudsætter, at de enkelte instanser, der er ansvarlige for overvågningen og testningen, har ressourcerne, kapaciteten og koordineringsmuligheder til det, hvilket måske kan lade sig gøre i mindre lande som Norge og Danmark, men i praksis kan møde problemer i større europæiske lande for slet ikke at tale om lande uden for i-landene. Samtidig er det et system, der ikke mødes med ubetinget begejstring blandt atleterne, hvilket sommerens sag med Michael Rasmussen er et eksempel på.

På det formelle regeringsniveau har processen dog været en succes. UNESCO-konventionen blev på rekordtid ratificeret, men der er et stykke fra de fine ord til reel handling. Derfor halter lovgivningen, og den forpligtelse til at oprette nationale anti-doping instanser, som ligger i konventionen, er stadig ikke opfyldt i mange dele af verden.

Som en sidste ting må man også erkende, at det internationale anti-doping-agentur har sine begrænsninger:

Det er ikke et system, der er rettet mod at komme medicinalindustriens direkte og indirekte involvering i doping til livs, ligesom det heller ikke er en institution, som retter sig mod de kriminelle strukturer, der økonomisk lukrerer på anvendelsen af doping.

Endvidere er det fortrinsvist et system, der fokuserer på eliteidrætten, mens

Udkast til antidopingkodeks

WADA har offentliggjort det seneste udkast til antidopingkodeks på sin hjemmeside, www.wada-ama.org, hvor man samtidig beskriver den politiske proces med høringsrunder, som revisionen har været igennem.

På hjemmesiden er det også muligt at finde versioner, hvor ændringerne i forhold til de nuværende regler og de tidligere udkast er markeret.

Desuden giver et væsentligt kortere dokument svar på en række af de hyppigst stillede spørgsmål i forbindelse med revisionen, herunder de væsentligste planlagte ændringer i kodekset.

doping blandt motionister (dvs. brugere af styrketræningstilbud, kommerciel idræt m.m.) ikke er i fokus, selvom dette spørgsmål i stadig højere grad er et udtalt emne i lande som Danmark og Norge.

Hårdere straffe for missede tests

Processen med at revidere kodekset blev formelt iværksat i 2006, og efter høringer og indsigelser fra interessenter foreligger tredje udkast nu forud for kongressen i Madrid. Her finder man enkelte interessante ændringer:

I den indledende del, før selve kodeksets artikler, lægges der op til, at de enkelte tilsluttede organisationer indarbejder udannelse som en del af deres anti-doping programmer.

I artikel 2.4. indskærpes det, at både 'missed' tests og/eller manglende indlevering af oplysninger til where-about-systemet tæller, og at tre forseelser inden for en periode af atten måneder takseres som en overtrædelse af dopingreglerne, uanset hvilken antidoping-organisation det berører. Strafframmen for denne forseelse (artikel 10.3.3) foreslås også øget fra et minimum på tre måneder til et minimum på et år og med maksimalt to års straf med pointering i kommentaren om, at hvis forseelsen ikke kan undskyldes, bør straffen være to år.

Mere fleksible strafferammer

Herudover åbnes der i artikel 4.2.2 og artikel 10.4 op for, at der kan dispenseres for to års straffen for første forseelse, hvis der er tale om fund af stoffer i atletens krop eller besiddelse, der ikke har til formål at øge sportslig formåen.

Der har været et ønske om øget fleksibilitet i sager, hvor atleter et blevet testet

fortsættes...

>> KALENDEREN

ISCA World Congress 2007

25.-28. oktober 2007: ISCA, den internationale paraplyorganisation med fokus på den brede idræt, afholder sin årlige verdenskongres i Kuala Lumpur.

Konferencen henvender sig til idræts-politikere, forskere og andre aktører inden for den brede idræt. Årets tre hovedtemaer er fremme af motion blandt enkeltindivider, udviklingen af sundere samfund samt fremme af sociale fællesskaber.

Læs mere om konferencen på isca-web.org/english/congress2007.

Play the Game 2007

28. oktober-2. november 2007: En lang række personer fra den internationale idrætspolitiske scene står på programmet, når Play the Game på Island igen sætter kritisk fokus på doping, korruption og idrættens politiske autonomi.

Fra dopingområdet kommer fx præsidenterne for WADA og den internationale cykelunion, Richard W. Pound og Pat McQuaid. Andre profiler er Matthieu Reeb, generalsekretær for sportsdomstolen, CAS, og en række internationalt kendte sportsjournalister.

Læs mere på www.playthegame.org.

RUNDT OM IDAN

Nye ansatte hos Idan

Idan har ansat den 27-årige Maja Pilgaard og den 31-årige Jens Bjerregaard som nye analytikere.

Maja Pilgaard er projektansat som ansvarlig for at analysere de indkomne data og skrive projektrapporten for undersøgelsen 'Befolkningens motions- og sportsvaner 2007'. Hun er kandidat i idræt og sundhed fra Århus/Odense og har desuden metodefag fra statskundskab i Århus. Hun har stor erfaring med kvantitative undersøgelser – bl.a. fra DGI, hvor hun analyserede dataene fra DGI/DIF's foreningsundersøgelse i 2004. Sportsligt spiller hun beachvolley og volleyball på eliteniveau.

Jens Bjerregaard har sidefag i historie og hovedfag i idræt fra Københavns Universitet. Han vil få arbejdsopgaver i forbindelse med en sekretariatsfunktion for Kulturministeriets Breddeidrætsudvalg samt varetage en kvalitativ analyse af sundhedssamarbejder mellem fitnesscentre og kommuner. Jens Bjerregaard har tidligere været forskningsmedarbejder på undersøgelsen 'Trænere i den frivillige idræt – personlige projekter og velfærdsopgaver' på KU. Hans idrætslige baggrund er kampsport, men han har desuden arbejdet som frivillig hos 'Idrætsguiderne' (integration) og undervist i multisport.

Foruden de to analytikere har Idan ansat den 24-årige Rebecca Steele og den 26-årige Lau Tofft-Jørgensen som studentermedhjælpere. I forbindelse med udvidelsen af Idans stab har Rasmus K. Storm fået titel af senioranalytiker.

positive for stoffer, der ikke har til formål at øge præstationen, men snarere udgør en del af en specifik kulturpraksis, f.eks. at ryge hash blandt snow-boardere. Som et minimum skal der gives en reprimande.

Toårs-straffen for førstegangsforsøelser bibeholdes, mens nedsat straf (maksimalt en halvværing) kan gives, såfremt en dopingbruger uden varsel, dvs. uden udsigt til at blive testet positiv, bekender (artikel 10.5.4), eller straffen kan øges i tilfælde af skærpene omstændigheder så som salg eller styring af dopingbrug (artikel 10.6).

Herudover opstilles der et skema for såkaldte 'gentagne overtrædelser', hvorfra strafomfanget for andengangsovertrædelser udmåles (artikel 10.7.1). I mindre grove tilfælde kan rammen være 4-8 år, mens kombinationer af grovere forsøelser, f.eks. en positiv dopingtest kombineret med overtrædelse for trafficking, udløser livstid. Tredje overtrædelse medfører dog altid livstidsudelukkelse.

Kodeksets tredje del påpeger gentagne gange, at tilslutning og implementering af UNESCO-konventionen er en forudsætning for, at lande kan tildeles værtskab for OL og andre internationale begivenheder såsom et verdensmesterskab i forskel-

lige idrætsgrene. Således forsøger man at fremskynde processen med at implementere konventionen på det politiske og i sidste ende praktiske niveau.

De lange perspektiver

Netop overgangen fra politiske manifestationer til en hverdagspræget, men effektiv og global indsats mod doping er i det hele taget den største udfordring for WADA. En proces, hvor Madrid-kongressen som nævnt indgår som en vigtig politisk løftestang og katalysator for de kommende års arbejde.

I den forstand kan kongressen ses som en indikator for, hvorvidt WADA fremover vil være i stand til at samle sin meget brede vifte af interessenter omkring et operationelt og afbalanceret regelsæt og samtidig udbrede indsatsen mod doping fra de rige vestlige lande, som i dag er helt dominerende i antidopingarbejdet. Sidstnævnte er en nødvendighed, hvis agenturet i længden skal bevare sin legitimitet.

Ulrik Wagner dækker verdenskonferencen i Madrid for Idrættens Analyseinstitut. Læs også Ulrik Wagners baggrundsartikel, 'Rids af dopingbekæmpelsens historie' på idan.dk.

WADA's nye førstemand er dopingpolitisk oprøvet

John Fahey i 2001. (Foto: AP/Rob Griffith)

I international idrætspolitik fremstår australieren John Fahey, der står til at overtage præsidentposten efter Dick Pound, som et relativt ubeskrevet blad.

Han er mest kendt for at spille en nøglerolle i spidsen for Sydneys succesrige OL-bud, da han var ministerpræsident for den australske delstat New South Wales i første halvdel af halvfemserne. Senere blev han finansminister i den australske føderale regering, inden lungekraft tvang ham på pension i 2001.

Nu er den 62-årige tidligere rugbyspiller med new zealandske rødder tilbage som WADA's næste præsident. En post, som den franske vicepræsi-

dent i WADA, Jean-Francois Lamour, egentlig var kørt i stilling til, men han trak sig i midten af oktober fra organisationen med påstande om, at WADA er ineffektiv og ligger under for lobbyvirksomhed. Forinden var han dog alvorligt presset af Faheys energiske kampnearbejde blandt regeringsrepræsentanterne i WADA's bestyrelse, der afgør præsidentvalget. Lamours kritik er i øvrigt siden blevet skarpt imødegået af Dick Pound på WADA's hjemmeside, www.wada-ama.org.

Det var den australske premierminister, John Howard, som opfordrede John Fahey til at gå efter posten, selv om han ingen erfaring har med dopingpolitik. Men ifølge de første udmeldinger i australske medier kan et stærkere regeringsengagement i antidopingarbejdet og fokus på forebyggelse af dopingmisbrug blive to områder, som den nye præsident vil prioritere.

Som politiker går John Fahey for at være ligefrem og robust. Han kommer fra det regerende liberale parti i Australien.

Søren Bang

Spørgeskemaer sendt ud

Spørgeskemaerne til undersøgelsen 'Befolkningens motions- og sportsvaner 2007' er nu færdigudviklet.

I uge 43 udsender Epinion Capacent de omfattende spørgeskemaer til et repræsentativt udsnit på over 8.000 voksne og 3.500 børn i alderen 7-15 år. Interviewene skal gennemføres i oktober og november.

Bag undersøgelsen, som Idan koordinerer, står en lang række organisationer med interesser i idræt og friluftsliv. Resultaterne, der foreligger i forsommeren 2008, vil være sammenlignelige med tidligere idrættsvaneundersøgelser.

Idan evaluerer DGI Træningskultur

Idan har indgået en aftale med DGI Træningskultur om at evaluere DGI's træningskultur-projekt i løbet af efteråret 2007. DGI Træningskultur er DGI's forsøg på at hjælpe lokale foreninger med at indrette foreningsbaserede motionscentre.

Evalueringen er baseret på besvarelser fra lokale foreningsledere og skal blandt andet kaste lys over erfaringerne med de foreningsdrevne træningskulturcentre og foreningernes tilfredshed med DGI's rådgivning på området.

Ansvarlig for evalueringen er cand. scient.adm. Kasper Lund Kirkegaard.

Massiv deltagelse i Play the Game

Idans personale og bestyrelse deltager i Play the Game-konferencen på Island i dagene 28. oktober – 2. november.

Foruden selve konferencedeltagelsen leverer Idan flere conferenceoplæg og forskellige støttefunktioner. Blandt andet står Idan for at indsamle konferencedeltagernes vurdering af konferencen og dens faglige indhold.

På grund af Play the Game-konferencen vil Idans kontor på Holmen være sparsomt bemannet i uge 44. Henvendelser pr. e-mail besvares som altid.

Kursus for journalister

Idan og Play the Game er igen i år involveret i et diplomkursus på den journalistiske efteruddannelse Update, når Update gentager kurset 'Sved for Millioner' med fokus på nye veje i journalistik om sport og motion.

Kurset kommer bredt rundt om aktuelle danske og internationale idrætspolitiske problemstillinger, ændringer i idrættsvaner og udfordringer for fremtidens sportsjournalistik.

Kursusleder er freelance-journalisten Jonna Toft, mens Idan bidrager med gæstelærere og undervisningsmateriale. Læs mere om kurset (kursusnr. 003073) på www.update.dk.

Idrætshøjskoler på vej op igen

Mange års krise har presset de danske idrætshøjskoler til fornyelse, og der er igen tegn på større elevsøgning. Men fremgangen er skrøbelig, og forstander efterlyser større politisk forståelse for højskolerne.

Foto: Gymnastik- og Idrætshøjskolen ved Viborg

Klatrecentret med det kunstige bjerg på Gymnastik- og Idrætshøjskolen ved Viborg er et af de mere iøjnefaldende eksempler på nye initiativer i idrætshøjskolemiljøet.

Af Søren Bang, Idrættens Analyseinstitut

Jobbet som højskoleforstander kunne indtil for nylig være en utaknemmelig opgave. Hvert år måtte skolerne forholde sig til faldende søgning og tilhørende økonomiske vanskeligheder. Fra midten af halvfemserne og frem gik det mest én vej for de danske folkehøjskoler: Nedad.

Idrætshøjskolerne undgik i modsætning til mange andre folkehøjskoler lukninger, men ikke krisen. På blot fem år i slutningen af halvfemserne mistede skolerne en fjerdedel af deres elevgrundlag.

Men nu indikerer regnskabstal og interviews med flere forstandere, som Idan har gennemført i forbindelse med en afdækning af dansk sportsøkonomi, at det går bedre – i det mindste på en del af skolerne.

Fremgang i elevtal

Landets 11 idrætshøjskoler har siden 2003 haft en lille, men klar fremgang i søgningen, der til højre er opgjort i årselever.

Og den positive tendens forsætter i år på flere højskoler. Gerlev Idrætshøjskole har for første gang i mange år fuldt hus på efterårsholdet. Det samme har Sønderborg, mens højskolen i Viborg forventer et

lille plus i årets samlede elevtal.

"Jeg tror, at pilen er ved at pege opad igen for højskolerne. Idrætshøjskolerne er nok de første, der mærker det. Desuden er der store årgange på vej," vurderer forstanderen for Gymnastik- og Idrætshøjskolen ved Viborg, Claus Bo Andreasen.

Men som han og andre forstandere understreger, er fremgangen for idrætshøjskolerne, der sidste år omsatte for over 220 mio. kroner, skrøbelig og ikke entydig.

fortsættes...

Årselever på idrætshøjskolerne

År	Antal årselever
2003	976
2004	974
2005	1.036
2006	1.070

Kilde: Idrætshøjskolernes årsrapporter

Antal årselever på landets 11 idrætshøjskoler beliggende i henholdsvis Brønderslev, Gerlev, Ikast, Kong, Ollerup, Oure, Sønderborg, Vejle, Viborg, Aalborg og Århus. En årselev modsvarer 40 ugers undervisning på fuld tid.

Trænere i den frivillige idræt

Rapporten belyser trænerprofiler på tværs af fem udvalgte idrætsgrene med særligt fokus på bl.a. trænerens motivation for at engagere sig som frivillige samt kønsfordelingen blandt trænerne.

Laila Susanne Ottesen, Marianne Jensen, Institut for Idræt, Københavns Universitet, 2007

Overblik over den danske fitness-sektor – en undersøgelse af danske fitnesscentre

Rapporten beskriver den danske fitness-sektor på baggrund af en spørgeskemaundersøgelse blandt landets kommercielle og ikke-kommercielle fitnesscentre. Undersøgelsen indeholder økonomiske og organisatoriske data om landets centre.

Kasper Lund Kirkegaard, Idrættens Analyseinstitut, maj 2007

Fra muskelmasse til massebevægelse – indblik i den kommercielle fitness-sektors historie

Idans bog fortæller den kommercielle danske fitness-sektors historie fra de første stærke mænd til dagens fitness- og wellnesscentre.

Kasper Lund Kirkegaard, Idrættens Analyseinstitut, juni 2007.

Voksne københavnernes kultur- og fritidsvaner 2006

En undersøgelse af københavnernes idræts- og motionsvaner med fokus på bl.a. antallet af idrætsaktive, motionsformer og brug af idrætstilbud. Undersøgelsen belyser desuden andre af borgernes kultur- og fritidsaktiviteter, herunder eksempelvis brug af kulturhuse og museer.

Kultur- og Fritidsforvaltningen, Københavns Kommune, august 2007

Internationale sportsevents i Danmark 2006

Rapporten med undertitlen 'Hvad er de værd samfundsøkonomisk' er en effektanalyse af den udenlandske turismeomsætning, som de større internationale sportsevents har genereret i Danmark i 2006.

Idrætsfonden Danmark, august 2007.

Risikofaktorer og folkesundhed i Danmark

En sammenfatning og analyse af udvalgte risikofaktorer betydning for folkesundheden i Danmark, heriblandt risikofaktorer som fysisk inaktivitet, overvægt og usund kost.

Henrik Brønnum-Hansen, Jan Sørensen, Knud Juel, Statens Institut for Folkesundhed, juni 2006.

Hent rapporter og analyser i vidensbanken på www.idan.dk.

Fx har Aalborg Sportshøjskole efter flere gode år netop oplevet, at halvdelen af cirka 40 tilmeldte elever på skolens lange træneruddannelser meldte fra efter sommerferien. Mange angiveligt, fordi de var blevet optaget på en videregående uddannelse.

Forstanderen for Aalborg Sportshøjskole, Susan Roulund, ser det bl.a. som et tegn på, at idrætshøjskolerne i dag opererer på et behårdt uddannelsesmarked, hvor man også er i konkurrence med de formelle uddannelser, som satser på at tiltrække flere unge understøttet af taxameterordninger og politiske ønsker om at få dem hurtigt gennem uddannelses-systemet.

Globalisering

Desuden dækker idrætshøjskolernes pæne elevtal til dels over, at mange med held har tiltrukket udenlandske elever.

På efterårsholdet i Århus vil 40-45 af de 110 elever være udlændinge. På Gerlev, som har gjort hele efterårsforløbet engelsksproget, er der optaget 36 udenlandske elever; hovedparten idrætsstuderende fra mellem- og østeuropæiske universiteter.

Globaliseringen har for alvor holdt sit indtog på mange højskoler.

Det vil den også gøre på Aalborg Sportshøjskole, der planlægger en international linje i svømning og badminton oven på årets tilbagegang på de lange sportslige træneruddannelser. Det sker dog med blandede følelser.

"Vi har holdt igen, fordi vi gerne vil

hjælpe idrætsforeningerne med veluddannede trænere. Men når 25 klubber spørger efter håndboldinstruktører, må vi svare: I leverer jo ikke nogen elever selv," siger Susan Roulund, der frygter, at udviklingen på længere sigt kan skade foreningslivet.

Nye aktiviteter vinder frem

Mens man altså kan diskutere, om højskolerne mere permanent har vendt krise til fremgang, er der ingen tvivl om, at fornyelsen står i centrum på de danske idrætshøjskoler i disse år – både for at sikre en bredere elevrekruttering og et bedre indtægtsgrundlag.

"Jeg tror, at højskolerne har lært, at vi ikke kan isolere os med det, der var den klassiske højskole. Vi har lært, at man ikke kan stå på ét ben," siger forstanderen på Gerlev Idrætshøjskole, Finn Berggren, der bl.a. arbejder på en ny oplevelsespark i tilknytning til højskolen.

Gerlev er samtidig et eksempel på en højskole, der bevidst prøver at målrette sin markedsføring mod en mere individualistisk orienteret generation af unge, ligesom skolen udvikler og videreudvikler aktiviteter på kanten af de traditionelle idrætsgrene. Gerlev har bl.a. stor søgning til sin danselinje og prøver nu kræfter med bevægelsesfænomenet 'streetmovement'.

Et andet eksempel er idrætshøjskolen i Viborg, som i forlængelse af sin adventure- og gymnastikprofil har bygget et stort klatrecenter og er på vej med et træningscenter. Disse faciliteter er også åbne for ikke-elever mod betaling og udvider dermed skolens indtægtsgrundlag. Samtidig styrker de i øvrigt højskolens placering i den lokale oplevelsesøkonomi.

Savner større forståelse

Måske er den største trussel mod idrætshøjskolerne da heller ikke den konservatisme, som højskolebevægelsen er blevet beskyldt for, men manglende forståelse i det omgivende samfund for højskoleopholdets 'uddannelse til livet'.

Flere idrætshøjskoler slår allerede kraftigt på undervisningens studieforberedende kvaliteter, ligesom en ny højskolelov giver skolerne bedre muligheder for at til-

fortsættes...

Udsnit af Gerlev Idrætshøjskoles reklamefolder for sin danselinje, der er blevet et trækplaster. Gerlev vælger i dag helt bevidst at betone enkeltindividet frem for fællesskabet i sin markedsføring. Man vil bl.a. imødegå fordomme om, at et højskoleophold kun er noget med 'guitarspil i rundkreds', som skolens forstander, Finn Berggren, formulerer det.

Arkitektur, Kvinder og Idræt

Bogen 'Arkitektur, Kvinder og Idræt' peger på en række specifikke forhold ved idrættens faciliteter, som mange kvinder efterspørger, når de dyrker idræt og motion. Ofte detaljer, som har stor konkret betydning for idrætsfaciliteternes appel til kvindelige udøvere.

Fx opfatter 46 procent af idrætsaktive kvinder det som meget generende at skulle gå omklædt gennem et offentligt rum for at komme til aktivitetsrummet. Også forhold som basal rengøring har afgørende betydning for kvinders lyst til at benytte faciliteten. I øvrigt en pointe, som mange af landets private fitnesscentre og danseskoler allerede tager højde for.

Bogens styrke er så klart dens kobling til relativt nyindsamlet empiri, som sikrer, at man undgår en kvindekamp uden belæg. Nu er det så op til de vakse og vågne ledere i idrættens verden at tage bestik af den nye viden. Man kan i hvert fald være sikker på, at man på direktionsgangene i landets fitnesskæder får stor nytte af bogens anbefalinger.

Kasper Lund Kirkegaard

Arkitektur, kvinder og idræt

Laura Munch, Kirsten Kaya Roessler og Mette Mogensen

Lokale- og Anlægsfonden

95 sider, illustreret

Pris: 60 kroner.

Afsæt - idræt og arkitektur i byen

Med den nye bog om idræt og arkitektur 'Afsæt - idræt og arkitektur i byen' gør de to forfattere med arkitektbaggrund sig stor umage for at beskrive forskellige måder at bruge og anvende byens rum (Københavns at forstå) til idrætsaktiviteter på.

Bogens styrke er først og fremmest den grafiske fremstilling. Billedmaterialet og det samlede grafiske indtryk er således imponerende lækkert og flot. Det grafiske touch gør på alle måder bogen attraktiv og gennemtænkt. Det er tydeligt, at forfatterne og den tilknyttede grafiker har gode evner udi det æstetiske.

Til gengæld kan man diskutere, hvilke indholdsmæssige kvaliteter bogen rum-

fortsættes...

byde egentlige kompetencegivende forløb. Spørgsmålet er også, hvilken betydning det politiske pres på at få flere unge hurtigere gennem uddannelsessystemet kan få for søgningen på længere sigt.

Finn Berggren ser i hvert fald en manglende forståelse blandt politikere som et reelt problem.

"Førhen var der mange, som havde været på en højskole og vidste, hvad det drejede sig om. I dag er det et særsyn. Det gør, at den politiske forståelse for, hvad der sker på højskolerne, er for dårlig. De forstår ikke det samfundsmæssige medspil og det arnested til nytænkning, som højskolerne er," siger Finn Berggren, mens kollegaen Claus Bo Andreasen konkret peger på, at hans udenlandske elever generelt har bedre muligheder for at opnå merit

fra et højskoleophold.

Højskolernes svar på de stigende eksterne 'nyttekrav' er bl.a. at betone de realkompetencer, der følger med et højskoleophold. Fx er seks idræthøjskoler gået sammen i et forsøg med detaljeret at beskrive de enkelte elevers opnåede realkompetencer. Aalborg Sportshøjskole gør i øvrigt det samme.

Hvilken betydning sådanne initiativer får for højskolernes selvforståelse og deres betoning af almindannelsen, er stadig et åbent spørgsmål, men de illustrerer, at der blæser nye vinde i højskolemiljøet.

Idans notat om danske idræthøjskoler indgår i en afdækning af dansk sportsøkonomi, der er en del af et projekt under Copenhagen Business School om dansk oplevelsesøkonomi. Læs mere om projektet på idan.dk.

Fitness og steroider

Kommentar: Det giver ikke mening at kæde elitesportens dopingproblemer sammen med brugen af anabole steroider i fitnesscentre. Vil man fitnessdoping til livs, kræver det en større forståelse af kulturen bag fænomenet og nye angrebsvinkler.

Af Ask Vest Christiansen, Center for Idræt, Aarhus Universitet

Mener man, at doping er problematisk på grund af stoffernes sundhedsmæssige konsekvenser, er det, der sker i eliteidrætten, fuldstændig irrelevant. Det er rigtigt nok der, hvor interessen og opmærksomheden er, men antallet af dopingbrugere i fitness- og styrketræningsmiljøerne er mange gange større. Undersøgelser fra udlandet viser desuden, at motionister, der doper sig, tager større doser end eliteatleter, at de ofte kombinerer flere forskellige former for medicin, og at næsten alle, der gør det, oplever en eller anden form for bivirkninger. Tilmed er disse atleter ikke under medicinsk overvågning og har ikke adgang til professionel rådgivning, sådan som eliteatleter har.

Nøjagtigt hvor stort problemet er, er til gengæld vanskeligt at svare på. Anti Doping Danmarks (ADD) estimerer peger

på, at der er mellem 15.000 og 60.000 brugere af anabole steroider i Danmark. Den usikkerhed siger i sig selv noget om, hvor lidt vi ved.

Siden slutningen af 1970'erne, hvor det gryende danske bodybuilding-miljø begyndte at interessere sig for træningsmiljøerne på den amerikanske vestkyst, er brugen af anabole steroider i fitnessmiljøet steget støt. Men selvom både politikere og folk i idrættens organisationer har kendt til problemet, har vi ikke forstået at gribe fat om det. Det er der flere grunde til.

Tre faktorer bag ringe succes

Den første vedrører de strategier, dopingbekæmpelsen hidtil har anvendt. Dels har man fokuseret på test og kontrol, dels på oplysningskampagner om helbredsrisici farer og risici ved brugen af især anabole steroider. I begge tilfælde har målet været at få folk til at ændre adfærd ved at skræmme dem. Det ser ikke ud til at være lykkedes. Når det gælder testning, som først blev introduceret for et par år siden, er en del af problemet, at politikerne ikke vil betale for testene, hvorfor ADD kun kommer på besøg i de centre, der selv vil finansiere det. Det vil kun knap hvert femte kommercielle center. Når det gælder

fortsættes...

mer trods dens visuelle kvaliteter. Uagtet en fin gennemgang af en række eksisterende idrætsfaciliteter, virker bogens forsøg på at opstille visioner for fremtidens idræt i København langt fra overbevisende.

Flere forslag er desuden svære at se konkretiseret. Og hvis ambitionen er at få flere til at bevæge sig, er mange af ideerne ganske ubrugelige: En klatrevæg i metroen, et dykkerbassin i en parkeringskælder og en fægtépiste i Jorcks Passage. De ligner mere postmoderne kunstinstallationer end operationelle forslag til fremtidens storbyidræt.

De fremadrettede forslag virker således fortænkte og mangler basal fornemmelse for idrættens liv i de mange små foreningsmiljøer. For eksempel bliver børnene og foreningernes rolle i byens fremtidige idrætsliv overset. At bogen dertil også rummer en række uheldige faktuelle fejl giver indtryk af en begrænset indsigt i helt banale idrætslige forhold. Ærgerligt, for de fleste fejl ville såmænd være nemme at rette op på uden de store anstrengelser.

Der er således tale om en bog, der først og fremmest inspirerer i form af det æstetiske og billedmæssige udtryk. Som resultat får man en udgivelse, hvor forholdet mellem form og indhold er tipet til formens fordel.

Kasper Lund Kirkegaard

afsæt – idræt og arkitektur i byen
Helle Bøcken Wikke og Ebbe Melgaard
 Kunstakademiets Arkitektkskole, Center for Idræt og Arkitektur
 88 sider, illustreret.
 Pris: 185 kr.

Eliteidrættens kanon

Siden Kulturministeriets og Team Danmarks kanonudvalg i 2005 offentliggjorde 'Eliteidrættens Kanon' med 12 enestående danske 'eliteidrætsværker' har vi fået det problematiske at se ved at ophøje store sportspræstationer til kanoniserede 'værker'.

For hvis en stor eliteidrætspræstation er at sammenligne med et kunstværk eller en litterær toppræstation, var der vel ingen grund til at smide Bjarne Riis' sindsoprivende 'værk' fra Tour de France

fortsættes...

Foto: Polfoto/Casper Dalhoff

kampagnerne, er problemet, at de hidtil har været baseret på traditionelle borgerlige, konservative værdier såsom sundhed, mådehold og påpasselighed. Det er næppe den slags værdier, der præger ham, der træner intensivt fire, fem eller seks gange om ugen med det faste mål at blive større, eller ham, som har besluttet sig for at gøre noget ekstra for at få den krop, han mener gør forskellen på stranden eller diskoteket.

Den anden grund er, at der er en afgørende forskel mellem budskabet om de ødelæggende virkninger af lang tids misbrug af steroider – såsom impotens, bumser, aggressiv adfærd og skader på vitale organer (lever, nyrer, hjerte) – og så brugernes umiddelbare erfaringer. Ud over øget styrke og muskeltilvækst oplever de ikke sjældent øget vitalitet, selvtillid og sexdrive. Det giver øget selvværd og anerkendelse i omgangskredsen. Hvis brugerne oplever en hidtil ukendt energi og selvtillid, er det næppe sandsynligt, at kampagner, der advarer mod fremtidige skader, vil være effektive. Som oplysningskonsulent i Anti Doping Danmark, Jakob Berget, har sagt det, består den vanskelige kommunikationsopgave i at fortælle de unge, at det, der umiddelbart føles godt, ser godt ud og giver anerkendelse i omgangskredsen, på længere sigt er skidt.

En tredje faktor består i, at der i samfundet generelt og i centrene specifikt på mange måder er en åben og afslappet holdning til præstationsfremmende midler. Når bare vi ikke kalder det doping. De fleste motionscentre fører højteknologiske proteinprodukter, kosttilskud og måske kreatin, som sælges med budskabet om, at de er præstations- og træningsforbedrende. Det ikke stoffer, som er på dopinglisten, men det er heller ikke bananer og

bøffer. Det er kunstige pulverprodukter, der skal optimere træningen. Det betyder selvfølgelig ikke, at hvis man supplerer sin diæt med proteinpulver og kreatin, så er man også klar til at dope sig. Men det peger på, at vi i høj grad accepterer præstationsfremmende stoffer i forbindelse med træning og konkurrence. Det er derfor til at forstå, at nogle vælger at gå skridtet videre og supplerer deres pulvershakes med mere potente præstationsfremmende stoffer.

Kontrol rækker ikke langt

Mantraet i eliteidrætten har i lang tid lydt på mere overvågning og kontrol. Men blot at teste mere og flere gør næppe arbejdet alene. Det er selvfølgelig fint for de centre der tilmelder sig, at de kan reklamere med at være rene, men set fra et folkesundhedsperspektiv ændrer det ikke noget. Dels fordi de, der testes positive, blot kan gå rundt om hjørnet til et center, hvor der ikke testes. Dels fordi man ikke fjerner et problem ved at drive det under jorden. Derved risikerer man blot, at tingene foregår endnu mere ukontrolleret.

Pointen er, at for at gøre noget effektivt ved et fænomen må det forstås. Det kræver et perspektivskifte, hvor fitnessdoping betragtes som et kulturelt snarere end et medicinsk fænomen.

At nå bedre forståelse af dette kultur-fænomen er netop målet for det toårige forskningsprojekt, der aktuelt indledes ved Aarhus Universitet. Det må undersøges, om dopingbrugen er knyttet til særlige normer og værdier i de pågældende subkulturelle miljøer, ligesom det må afdækkes, om der er bestemte sociale og psykologiske profiler, der dominerer dem, der bruger eksempelvis anabole steroider.

ud af eliteidrættens kanon efter hans dopingtilståelse? Når det er sagt, indeholder 'Eliteidrættens kanon' bestemt 11 læseværdige og smukt illustrerede portrætter af store idrætsfolk og præstationer.

Til gengæld opfylder bogen kun i ringe grad sit andet formål om at medvirke til debat om eliteidrættens værdier, vilkår og betydning for udøvere, tilskuere og samfund.

Idræthistorikeren Else Trangbæk giver en glimrende gennemgang af eliteidrættens epoker i det foregående århundrede, men desværre stopper bogen dér, hvor det for alvor bliver spændende. For kan man egentlig forestille sig, at Team Danmarks gennemsystematiserede og videnskabelige tilgang til talentudvikling og træning nogensinde igen kommer til at skabe personligheder på linje med dem, vi får præsenteret i bogen?

Mødet med personligheder som Ivan Ossier, Ragnhild Hveger, Lis Hartel, Paul Elvstrøm og Knud Lundberg i 'Eliteidrættens Kanon' bekræfter, at vi efterhånden trænger til en god debat om elitesportens fremtidige 'støtteværdighed'. Man får nemlig let den vemodige tanke, at eliteidrættens tiltagende 'industrialisering' på visse områder har taget mere fra idrætskulturen, end den har givet.

Henrik H. Brandt

Eliteidrættens kanon

Red: Else Trangbæk, Rasmus Bech og Rama Pryce

Syddansk Universitetsforlag med støtte fra Team Danmark og Kulturministeriet
192 sider, illustreret
Pris: 178 kr.

Udgivet af Idan,
Idrættens Analyseinstitut

Nummer 14 - 23. oktober 2007

Kanonbådsvej 12A
1437 København K
Telefon: 3266 1030
Fax: 3266 1039
E-mail: idan@idan.dk

Hjemmeside: www.idan.dk

Redaktion:
Søren Bang, journalist
soeren.bang@idan.dk

Henrik Brandt, direktør (ansv.)
henrik.brandt@idan.dk

Redaktionen er afsluttet den
23. oktober 2007.

Den ukristelige sport

Anmeldelse: 'Mål, medicin og moral' tegner et både dystert og pessimistisk billede af sportens væsen og mulighederne for at komme dopingmisbruget til livs.

'Mål, medicin og moral' kom på gaden lige før Tour de France-starten, men er ikke blevet mindre vedkommende efter Michael Rasmussens exit.

Bogen tager udgangspunkt i en undersøgelse, der med 19 interviews kortlægger eliteudøveres syn på sport, etik og doping, men er også Verner Møller og Ask Vest Christiansens eget opgør med det, de anser for myterne om sportens opbyggelige væsen. Dermed er bogen et interessant supplement til sommerens debat, hvis man søger en mere sammenhængende kritik af den danske og internationale dopingpolitik end den primitive nationalisme, der gemte sig bag en del forsvar for Michael Rasmussen.

Forfatterens påstand er, at vi siden sportens barndom har ladet os forføre af en række opbyggelige dyder, der er klistret på sporten i strid med dens natur. For elitesport beforder hverken sundhed, ydmyghed, askese, mådehold eller lighed. Elitesport er brutal og udstiller i sin dyrkelse af vinderen og hierarkiet en foragt for svaghed; ja, ligefrem en ukristelig mangel på medynk og medfølelse. Netop derfor er den også så fascinerende at følge.

Ud fra dette grundsyn kritiserer forfatterne den gængse dopingpolitik: Hvordan tro, at man kan få held med at opstille småborgerlige, puritanske krav om mådehold og renhed, når sporten i virkeligheden er grænseoverskridende? Argumentet er interessant, men bliver ikke ført konsekvent igennem. Efter et frontalangreb på den herskende sportsopfattelse og ideologi bag dopingbekæmpelsen ender bogen

med at præsentere et stykke beskedene realpolitik, der dårligt kan yde sportens heroiske aktører retfærdighed: Idrættens organisationer bør opgive deres modstand mod gråzoneprodukter som fx kreatin.

Problematisk syn på sporten

Måske er forfatterne kommet i tvivl om konsekvenserne af deres egen analyse. Efter de indledende kapitler tegner bogens udøverinterviews i hvert fald et mere nuanceret billede af den hverdag og de forventninger, som eliteudøvere må forholde sig til. Javel, de kan være frustrerede over dele af dopingkontrollsystemet og følelsen af at skulle agere ufrivillige rollemodeller, men principielt støtter og accepterer de fleste indsatsen mod doping.

Fra sidelinjen kan alle vi andre så overveje, om der i virkeligheden også er problemer med forfatterens eget sportssyn.

Sport giver vinderne håneretten, påstår de bl.a. Alligevel ser vi store, stærke mænd klappe af hinandens præstationer ved det netop overståede VM i atletik.

Sport er en til ondskab grænsende vilje til sejr. Kun det? Sport kan med lige så god ret ses som en velafgrænset og regelstyret leg, der mister mening og tiltrækningskraft, hvis kampen bliver for brutal, eller deltagerne konsekvent bryder spillereglerne.

Sportens moralske univers er uforenelig med omverdenens. Men hverken de formelle regler, sportens ramme, eller udøvernes egne normer er upåvirkede af det omgivende samfund. Selv krig med liv og død som indsats føres efter samfundsskabte regler, der kan være langt mere 'naturstridige' og fatale end dopingkontrollens urinprøver og karantæner, fordi andre hensyn er på spil.

'Mål, medicin og moral' tegner fine portrætter af udøvernes holdninger til deres sport og rejser væsentlige spørgsmål om grænserne for kontrol og vores forventninger til sporten. Som oplæg til debat er bogen også modig og velskreven, men flere af dens påstande inviterer til modsigelse.

Søren Bang

Mål, medicin og moral
Ask Vest Christiansen og Verner Møller
Syddansk Universitetsforlag
172 sider, illustreret
Pris: 188,00 kr.